Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҺА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл ааҕыллыыр ыйтан тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 109 (5620) | 1981 сыл, Балаҕан ыйын 12 күнэ СУБУОТА | Сыаната 2 харчы

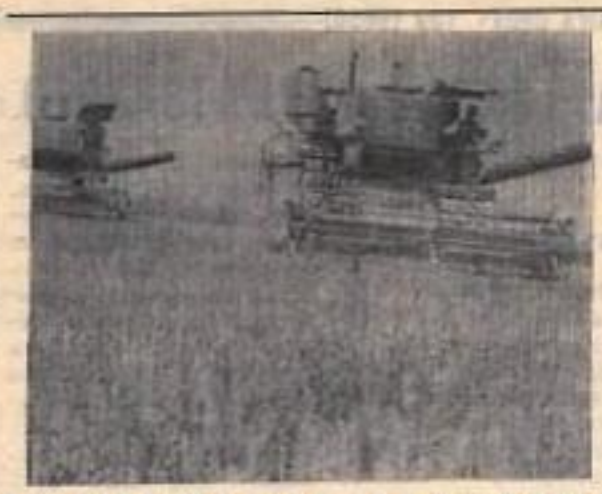

БУРДУКТААХ БУОЛАККА

Фоторепортаж

Карл Маркс аатынан совхоз Одьулуунньары отделениетыгар 200 гектардаах Хатыҥ Арыы баайыллыбыт кириэбитигэр комбайнар туорахтаах культура түүлүгүн быстара сылдьаллара. Кинилэр иккис буолаккаларыгыттан сыдьаайыллыбыт. Ыраахтан көрдөхпүт муораҕа аарыма харааҕыллар устан ыарыйбыттарын саҥаллара (үөһэ снимок).

— Былыр күн дьыл усулуобуйаларыттан бурдуку бүтүмнүк олус хойутаан уонна быстанньыгыттан. Кичэйиллибитин иһин үксүн оттуу хомуйарга быһаарбыттар,— диэр комбайнер М. Д. Пинигин (жниция ортоку снимокка көрдөр). — Бэйиэ сменсиэстэрим СПТУ үөрэнээччилэрэ Николай Старостин уонна Семен Федотов үлэлиилэр. Кинилээ комбайн алдьанньыгын тута ороҥуоннаан улаханнык абыраатылар. Бэрэтэ 300-чэ гектары быстардыбыт. Маҥнай Бетүгүттээ киириэхпит. Үлэбитин кураан күннэри баттаһа бүтэрдэрбит дэйбэт.

Ити курдук сэҥэрэ-сэҥэрэ турдахпытына шофер С. Д. Диодоров (алларааа снимок) комбайнар бункердарыттан сиэ үүгүүнү таһаан кэлэр. Кини, сүдүөтүк да буоллар, үлэ токтоон хаалыытын таһаарбатыа туһунан бэйиэ үлэлиир дьоннорго астыына кэпсиллэр.

Совхоз бурдуку түүнэрэччилэрин агрегатын барыы механизатордара кэн курдук биир дьиэ кэрдиигэ иллэҥхтик, вахтаахтык үлэлиилэриттэн астынан арааҕыбыт.

Кыстыкка бэлэм элбэҕи быһаарыа

Предприятиелар, тэрилтэлэр уонна учреждениелар кыстыкка хаҥас баалаахтарыттан государственнай быыстапкалар уонна социалистическай обязательстволар түмүлүннүлэр, дьиэ-уот ремонтуллуохтаах, обязательнайдар улахан тутулуктаах.

Оттон оройуонна кыстыкка бэлэмнээн хаайыллыбыт? Быйыллы эстэхэ, кэлтэх, дьиэлэриттэн дарбаны.

Өскүүлэлэргэ үөрэх дьыала саҕаланна. Оттон Чурапчы уонна Бэлиэтэй орто, Бэлиэтэй арыт кылаастаах өскүүлэлэриттэр кэтэмнэйдэр кыстыкка бэлэмнээн суохтар. Үөскэйыыллар, үүс өскүүлэлэргэ быйыл ороҥуоннаах үлэлэрэ ыраах тарыллыыллар, сорох сиидэрэ көрүмэхтик ыытыллыыллар. Бу үлэ саҕалыыр кэмэ Карл Маркс аатынан совхоз салаатата уонна Болугур нэйилэнэн обязательствоҕа киирэ абыраныллыбыт бэлэм ыллыыр оройуонна ыытыллы таһаарыыттара. Хомойуох иһин, ити көрүлүүнүн соотпат өйдөбүл ааҕыллыыр бэйиэрэ диэн. Аҥаа орто өскүүлэтин ороҥуоннуу хойутаттылар, обязательствоҕа көрүллүбүт бөлөхтөрүн түүрэппэтилэр.

Аспыт сылга сорох өскүүлэлэр тыҥнайыыларын үөрэтэр-иитэр үлэҕэ элбэх кыһалҕалаах үөскүү сылдьыбыттара. Оттон быйыл хатыланыа суохтаах. Өскүүлэлэр администрациялара, туһаайыллар сельсоветтар исполкомнара уонна совхозтар салайааччылара ороҥуоннуу ситэриллэ, ордуҥ кэтэмнэйдэр, туман иитэр системалар үчүгэйдик үлэлиилэрин хаалчыйыыга сыһыан дьаһалларын ылыахтаахтар.

Сыл аҕыс эмиэ учреждениелар тыҥнайдарын, ыарыһахтарга сонтоох усулуобуйа тэрилэммитин туһунан үгүс үгүү кэлиэр, иитиэр системалар тоҥнэлэр элбэх эрэй тахсар. Бу ордук кэнэ бэлэмнэрэ сыһыаннаах. Ол курдуктан иитиэн быйыл дьаны сонтоох түмүк өйөбүллүбүтэ хостуоттар, дьыл бааччыгар диэри кэтэмнэй сатаан турар сурааҕа иҥиллэр.

Оройуон кэннигэр дьон олорор кварталларын, сорох социальнай-культурнай уонна административнай объектарын уонан иитиэр «Якутколмуновергэ» участтаҕа кыстыкка кэлэллэр бэлэмнэнэллэр, быыстапкаҕа көрүллүбүт ороҥуоннуу сиэ-мыйыстаҕа сиэрэлэрэ райсовет ветеринарыттар болдьоҥнуулаах, коллектив иитиэр чопчу соруктар туруорулуннулар. Оттон ыллыы аҕара дьаһал эрдэҥ, участок салаатата (начальник Борисов А. Д.) кэтэмнэйдэрэ үлэҕэ бэлэмнэнэллэр, тэриллэрэ-сиэрэлэрэ хаарыыга уонна сибэкки электрообуруудуйаллыы бэлэмнэнэллэр уонна тэнэлгэ быһаарылыах дьаһалларын ылбыт.

Кэнниккэ сылдьарга ыа сиригэр, ордуҥ совхозтар кини бөҕүлэктэриэхтэрэ, уонна иитиэр системалыы общественнай туттуулар, производственнай объектар бэлэмнэнэллэр. Ол курдуктан ыраах хаһаайыстыбанай үлэлэргэ үгүтүннэрэн кэтэмнэйдэрэ, иитиэр системалары ороҥуоннуулаах болдьоҥо кэмнэрэ туруулуннулар, тэнэлгэ үүгүүн эрдэ кэнэ тутуна сатаан буолар. Сорох производственнай участоктарга бу күннэргэ сүүрүүлүүр эрдэ эрдэ тарыллыбыттар, оборудованнар, туннуктэрэ уонна аммиак сатаан кэлэллэр диэн эрдэлэр.

Күн дьыл тыҥнайда, оттуу сиэнэ суох тиийэн кэлэр. Хаһаайыстыбанай салайааччылар кыстыкка бэлэмнэнэллэр дьаһалларын, туруорулуннулар бэлэмнэрин ааҕыахтаах эбэтэр дьаһалларын ылыахтаахтар, ыытыллыахтар бэлэмнэрэ диэн. Аҥаа орто өскүүлэтин ороҥуоннуу хойутаттылар, обязательствоҕа көрүллүбүт бөлөхтөрүн түүрэппэтилэр.

Аспыт сылга сорох өскүүлэлэр тыҥнайдарын, ыарыһахтарга сонтоох усулуобуйа тэриллибитин туһунан үгүс үгүү кэлиэр, иитиэр системалар тоҥнэлэр элбэх эрэй тахсар. Бу ордук кэнэ бэлэмнэрэ сыһыаннаах. Ол курдуктан иитиэн быйыл дьаны сонтоох түмүк өйөбүллүбүтэ хостуоттар, дьыл бааччыгар диэри кэтэмнэй сатаан турар сурааҕа иҥиллэр.

Оройуон кэннигэр дьон олорор кварталларын, сорох социальнай-культурнай уонна административнай объектарын уонан иитиэр «Якутколмуновергэ» участтаҕа кыстыкка кэлэллэр бэлэмнэнэллэр, быыстапкаҕа көрүллүбүт ороҥуоннуу сиэ-мыйыстаҕа сиэрэлэрэ райсовет ветеринарыттар болдьоҥнуулаах, коллектив иитиэр чопчу соруктар туруорулуннулар. Оттон ыллыы аҕара дьаһал эрдэҥ, участок салаатата (начальник Борисов А. Д.) кэтэмнэйдэрэ үлэҕэ бэлэмнэнэллэр, тэриллэрэ-сиэрэлэрэ хаарыыга уонна сибэкки электрообуруудуйаллыы бэлэмнэнэллэр уонна тэнэлгэ быһаарылыах дьаһалларын ылбыт.

Кэнниккэ сылдьарга ыа сиригэр, ордуҥ совхозтар кини бөҕүлэктэриэхтэрэ, уонна иитиэр системалыы общественнай туттуулар, производственнай объектар бэлэмнэнэллэр. Ол курдуктан ыраах хаһаайыстыбанай үлэлэргэ үгүтүннэрэн кэтэмнэйдэрэ, иитиэр системалары ороҥуоннуулаах болдьоҥо кэмнэрэ туруулуннулар, тэнэлгэ үүгүүн эрдэ кэнэ тутуна сатаан буолар. Сорох производственнай участоктарга бу күннэргэ сүүрүүлүүр эрдэ эрдэ тарыллыбыттар, оборудованнар, туннуктэрэ уонна аммиак сатаан кэлэллэр диэн эрдэлэр.

Күн дьыл тыҥнайда, оттуу сиэнэ суох тиийэн кэлэр. Хаһаайыстыбанай салайааччылар кыстыкка бэлэмнэнэллэр дьаһалларын, туруорулуннулар бэлэмнэрин ааҕыахтаах эбэтэр дьаһалларын ылыахтаахтар, ыытыллыахтар бэлэмнэрэ диэн.

Хортуоппуй баанньыаларыгар

Бэҕэһээҥи туругунан оройуон үрдүгүн 69 гектартан хортуоппуй хостоҕон, валовойунан 680 тонна үүнүү ылылынна. Ити иһиттэн саамыҥа эмиэ 330 тонна уурутуна, государствоҕа 295 тонна туттарылынна.

Субуруускай аатынан совхоз Хатылытаанаы отделениета 40, Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хоптоҕотоойу отделениета 29 гектартан үүнүүнү хомуйдулар. Ол иһигэр гектартан ортотунан субуруускайдар 75-тин, эрилиитэр 90-туу центнер хортуоппуйу ыллылар.

Бу күннэргэ хортуоппуйу хостоохун күргүөмнэн ыытыллар.

Мэ АНЕМПОДИСТОВА.

ТҮМҮКТЭЭҺИННЭЭХ ЫЙГА — ҮРДҮК ТЭРЭЭҺИННЭЭХТИК!

Былааннарын толорор аҕыккүөрүнэн

Оттоохун быйылгы сэлэпутэр опытчаах рабочай П. М. Степанов салаҕар мололлиир звенната Бабаҕа үрдүн ерэ-кат-ыары сыыйда. Кинилэр ыллэрэ күннэҕи түмүгүнэн 230 тонна дорохой аҥылыгы соҕотоҕоннаахтар, хас биирдии киһиэхэ тиэстэриэхэ 23-түү тонна оттоннулар.

Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хадаардаабы отделениетын бу звеноттан оттуттарга сезоннаах сорудахтарын толороллоро 20 тонна хаалла. Кинилэр субу күннэргэ толору күүһүнэн салгыы оттуу сылдьаллар.

Г. КУЗЬМИН.

ЫТЫРЫЫЛААХ ФЕРШАБА

Уруҥ илгэни үксэтэргэ үгүс үтүө үгэстэрдээх Эрилик Эристиин аатынан совхоз «ЫБСЛКС 60 сылаа» комсомольскай-ыччат фермэтин коллектива күүһүнү ыйдарга үрдүк соруну ылынан кэтэһэхтүк үлэлиир.

Үүттүгэннэрэ Сэрэ Холлорос сайылыкка ыытыллыбыттар түмсэр, сүбэлэһэр ыһыл мунукутара үлэҕэ ситиһии үтүө түмүктэрин көрдөрдө. Саҥа ыарбаларга ыытыра туруор. «Балаҕан ыйыгар — алтыныныгар хас биирдии фуражнай ынахпытыттан 550 килограмм үүтү ылыахпыт. Оҥу толорор иһин эбии аҥылыгы дьалаҥ сиэтэрэхпит, үлэ режимин ыытаахтык тутуһуохпут» диэн ыллар харахха бырааҥылла түһэллэр.

Республика уонна оройуон маннылыыстарын социалистическай куотараһыныгар кэрдиискэбит ыччаттарга биһиги киэҥэччи ыытыллыбыт сарсыардаҥы кэмнэргэ тэрийбиппит. Ыччат тарбахтар ынахтар эмиийдэрин нудуҕуйдыы үөскүүлэтэн үгүс ыарыйдылар. Ол иһигэр гектартан ортотунан субуруускайдар 75-тин, эрилиитэр 90-туу центнер хортуоппуйу ыллылар.

Бу күннэргэ хортуоппуйу хостоохун күргүөмнэн ыытыллар.

Мэ АНЕМПОДИСТОВА.

ЭБЭҺЭЭТЭЛИСТИБЭ ТУОЛУУТУН БЭРЭБИЭРКЭЛИИЬИТ

ылтэҕэн биэдэрин толорон дьиэлэтэр. Түмүк ыаҥын кэнниттан күннэҕи эбэһээтэлистибэ туолуута костон кэлбитэ кыргыттар 931 килограмм үүтү мин государствоҕа туттарбыттар. Ити аата, сайыныгылыы ынах ахсыытан 10-нуу киилэ үүтү ылыталар. Комсомолка Наташа Ксенофонтова 235 кг үүтү мин бастаан таҕыста. ССКП обкомун чилиэнэ кандидат Е. Н. Григорьева ыарыт үүтэ 208 кг тиэстэ. Саҥа мантыыстыбыт кэлбит Дарья Софронова уонна Надежда Лукина эмиэ күннэҕи сорудахтарын аҥары толорон уоралаар-кэтиллэр. Ити курдук үлэлиилэр ыарыылаахтар.

Кинилэр үрдүк нордоруулэрэ, дьоҕун ситиһиилэрэ ааҥардыы биһиги республикабыт, ороҥуоннуу маннылыыстарыгар эрэ күүрдэр, көҥүлүүр буолбатахтар. Монгольскай Народнай Республикаттан кэлбит делегация чилиэнэрэ ферма коллективын ситиһиилэрин ааҕыан, биирдэн бардылар. Ферма старшата М. Е. Осипова ситиһиилэ-тин оссо чинэтиэхпит диэн монгол доҕоттороругун эрдиэрдэ. Оттон Гобі-Алтайскай аймак парткомун, тыатын хаһаайыстыбатын отделын сэбиэдиссэйэ Пуревжав кыайыылаҕытын чинэтэн иһин диэн ыарыыга уонна эмиэ өскүүлэтиэхпит доҕотуттар тиийэн куотараһыныы - ооо кэнэтиэхпит диэтэ.

Ол эрээри эпидемиологическай эбэһээтэлистибэни ыытыыт эдэр ыччаттар сиэнниллибитинэн үоскуйбаттар. Совхоз салаатыгар фермаҕа юстыыр сиргэ кэфэ охсоллоругар уонна БВ котелу туруорар эбии аҥылыгы эбэрэ этиэхтэрэ киллэрдилэр.

Оройуон маннылыыстарга ыытыылаахтарын кэнэ эбэрэ алгыы үүт иһин кыһаныыстаахтык уонна кэхтэхтүк үлэлиирэ холобур ыытыахтарыы наада.

Н. БАРАШКОВ.
«СО» анал. корр.

ПАРТИЙНАЙ ТӨРИЛТӨЛӨРГӨ

„Кыахпытын ситэ туһаммаппыт"

Итинник эттилэр бэйэларын соторуттаабыта буолбут уонсай мунньахтарыгар быйылгы тыа хаһаайыстыбаннай үлэлэри ситиһиилэхтик түмүктээһин сорунтарын дьүүлэһэллэригэр Болугур коммунистара.

Социалистическай Үлэ Героя **Р. И. Константинов** кэнниккэ сылларга совхозка туорахтаах культуралары үүнэриигэ болдьомто уурулуллубат буолбутун кыһыйан-абаран турар бөлүөтэтэ.

— Биһиэхэ баанна үлэлэригэр суолта биэрбэт, сири кичэйэн оногорбот, үүнүүнү көрбөт-хаһайбат омсолоох практика олохсуйда,—диэтэ кини. — Ол да иһин төрөөбүт-үөскээбит Аммабыт ең буорутар бурдуга ыйаан үүнэрбэт, дуона суох сиргэ сиэмэни туһэрдэхпитинэ даҕаны үүнүүнү ылбат кэриэтэ буоллубут. Совхоз, отделение салайаччылара, туһааннаах специалистара бу туһунан толкуйдуулларга, түмүк онгостоллоро уолдьаста.

Быйыл от хомуурун тэрийиигэ элбэх итэҕэстэр таһаарылыннылар. Үлэ хаамыта үчүгэйдик хонтуруолламмата. Сүрүн авсполар сирдэрэ бүппүт аатырын ходуһаттан наһаа эрдэ таҕыстылар. Общественность көмөтө эмиэ эрийиллэрин курдук буолбата. Оттон ходуһаҕа от суох буолбатах, баар, хаалан эрэр. Ол үрдүнан сүөһү аһылыгын соҕотоҕоллааһынтан маассабай тахсыылар, субуотуннуктар тэриллибэтилэр. Сайынгы ыйдарга хонуутааҕы этууларга уонна фермаларга политическай-итэр үлэ мөлтөтүлүннэ. Итиллэр туоларынан партийнай мунньахха **М. Д. Неустроев** саамай сөптөөх критиканы кэтэхтэ.

ССКП чилиэнэ **И. Н. Иванова** бэйэтин этиитигэр туруорулуубут учаастактарыгар үлэ туругар коммунистар, салайар кадрдар, специалистар эпиэтинэстэрин үрдэтии наадалаах тохтоото.

Эдэр рабочай партияҕа үүнэ

Василий Митин биографията, бэйэтин биир саастыылаахтарын курдук, судургу, саҥа саҕаланан эрэр. Чурапчы орто оскуолатыгар үөрэнэ сылдьан тракторист идэтин баһылаабын. Комсомол райкомун путевкатынан Хайахсыкка тахсан механизаторынан үлэлээбин. Советскай Армияҕа сулуспалаабын. Онтон эмиэ производствоҕа үлэни салгаабын.

Талан ылбыт салаатыгар бэрэбиэлэх эдэр уол «Сельхозтехника» холбоһукка үлэлэн иһэн Якутскайга киирэн автошколаҕа үөрэнэн ааны шофер идэтин ылбыта уонна коллективыгар тахсан үлэлэн барбыта.

Дьоҕурдаах, дьулуурдаах комсомолец производствоҕа үрдүк көрдөрүүлэри ситиһар, общественнай олохтоох активнайдык кыттар. Кини билиитин «Айан» диэн комсомольскай-ыччат автоколоннаҕа комсордуур.

Быйыл сайын В. Н. Митин олоҕор саҥа страницаҕа аһылынна—маҥнайгы сүүрүөх партийнай тэриллэ комсомунистара, бииргэ үлэлиир табаарыстара эдэр рабочайы улуу Ленин партиятын чилиэнигэр кандидатынан биир санаанан ыллылар.

В. ПОПОВ.

Хаһыат юбилейын көрсө

Ороҥуонналаҕы «Саҥа олох» хаһыат редакциятын уонна типография иннинэҕи маҥнайгы сүүрүөх партийнай тэриллэ аһаҕас мунньаҕар быйыл алтыныныа хаһыат бастаны нүөмэрэ тахсыбыта 50 сыла туолуутугар бэлэмнэнии туһунан боппуруос көрүлүннэ.

Коммунистар, коллектив үлэһиттэрэ ороҥуонналаҕы партийнай тэриллэ олоҕор улахан суолталаах юбилейнай датаны көрсө хаһыат маассабай үлэтин туһаларга, иннинэ оруолун салгыы үрдэтэргэ кэккэ этиилэри киллэрдилэр, журналистар уонна полиграфистар иннилэригэр чоҥчу сорунтары туруордулар. Мунньах юбилейнай комиссияны тэрийдэ.

Н. БАРАШКОВ.

УОЛАТТАР—ФЕРМАЛАРГА!

Дириҥ орто оскуолатын выпускниктарын ыҥырылара

Биһиги—Дириҥ орто оскуолатаан бүүрбүттэр Владимир Адамов, Константин Тарабукин, Алексей Марков, Егор Толстоухов уонна Юрий Федоров—ССКП XXVI съезһин историческай уурааҕынан быһаччы олохха киллэрсэр, сүөһү иитиитин сайыннарыы кыһыны аҕбэтин дьыалатыгар бэйэбит кылааппытын киллэрсэр баҕаанан Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хоптоҕотооҕу отделениетын Лампа фермаларыгар, икки сыл устата дуогабардаһан, ыанньыксытынан үлэлии тарыстыбыт.

Ороҥуонналаҕы общественнай сүөһү 1960—1961 сс. кыстыгын түмүгүнэн ССКП Киин Комитетын, СССР Министрдэрин Советын, ПСБСКС уонна ЫБСЛКС КК Бочуотунай Грамоталарынан наҕараадаламмыттар дьыаланан эпиэтэннэн уон биирдис пятилетка сорох сылдьыбыт эпиэтэннэн бэйэлэрэ (Состаны сылдьар) ылымыт үрдэтиллибит. Онтон бу бэрт улахан сыыппара. Мөлүйүөн диэн төһөтүн билиэҕи баҕардахха, маннык опыты оногоруохха сөп: харандаашынан кумааҕыга мөлүйүөн точканы туруоруута холонон көрүҥ. Хас эмэ ыһыынча точканы туруоран фарай эбии итии үлэттэн аккаастаныаххыт. Оттон мөлүйүөнгэ уонунан, сүүһүнэн тыһыынча точка баар эбээт!

Мөлүйүөн кээмэйин маннык холобурдартан эмиэ билиэхпитин сөп. Кумаары ылан, кинини мөлүйүөн төгүл улаатынардахпытына, кини... 7 километр усталаах буолуох этэ! Мөлүйүөн линиэтэх кинигэ халыҥа 8 этэҥэстэх дьиэ үрдүгэр тэҥнэйэр уонна ону аҕаарта 30 сыл наада буолуох этэ. Мөлүйүөн мүнүүтэни үлэлэриигэр рабочай 8 сылы ыытар. Мөлүйүөн, дьэ, итии курдук баараҕай. Аҕа дойду Улуу сэриитэ бүтүннүүтэ, 1941 сыл бэс ыйын 22 күнүттэн 1945 сыл балаҕан ыйын 3 күнүгэр диэри, 2206 тыһыынча мүнүүтэ устата барбыта. Бу тыллар дьиэтитин иннилэллэр буолбат дуо? 2 мөлүйүөн мүнүүтэ— аатаатахха аҕыйах курдук эрэлэр, хайдах курдук сүдү сыыппараный!

Мөлүйүөн улахан убайа—миллиард. Бу олус улахан чыыһылааны өйдүүр күүмэҕэй. Миллиард сөкүүндэ—бу 31 сыл 7 ый, миллиард мүнүүтэ—1900 сыл буолар. Ол аата биһиги эрабыт саҕаланыаҕыттан биһиги мунньэрбитигэр диэри миллиартан ордук мүнүүтэ аастыт. Мөлүйүөн, миллиард диэн дьэ итинник буолар.

Билигин кинилэр суолталарын өйдөөбүккүт кэнэ, уон биириис пятилетка сорох сыыппараларын ылан көрүөҕүн.

1985 сылга туттуу общественнай фондаларыттан наһиилиинньэҕэ чаҥчытиллэри уонна толобүрдэри биэрии 138 миллиард солкуобай буолуоҕа. Биир солкуобай кийи баттаҕын саҥа чараас: миллиметр уон тыммыт биирэ. Оттон итии суулаах солкуобайынан дьаарыстыыр буоллахпытына, 13,8 тыс. километр үрдүктээх остуолба туруоотэ—бу сир шарын диаметрыттан улахан.

1985 сылга чоҥу хостооһун 770—800 мөлүйүөн тоннаҕа тиийиэҕэ. Итии вагоннарга хуруустабыт курдук саныаҕыт. Маныаха... Москваттан Владивостоокка диэри уһуннаах 35 тимир суол састааба наада буолуох этэ.

Советскай Союз баһаам элбэх неби уонна гаһы хостуур дойду. Бу айылҕа сыаналаммыт бородуукуйата хас биирдии государство олоҕор улахан суолталаах. Ыраахтааҕы Россиятыгар неби хостооһуну сылга 9 мөл. тоннаҕа тиирэрдэргэ 40 сыл наада буолбута. Бу көрдөрүүкү 3,5 төгүл сабырыйарга уонна 1940 сылга 31 мөл. т. неби хостуурга советскай дойдута баара-суоҕа 13 сыл наада буолбута. 1980 сылларга 148 мөлүйүөн тонна нефть уонна газ конденсата хостоммута, оттон 1980 сылга 603 мөл. тоннаҕа тиийбитэ. 1985 сылга 620—645 мөлүйүөн тонна нефть уонна газ конденсатын хостооһун норуллар. Итиннэҕэ төһө күүс наада буолуой? Итии төһө улаханын мэ-

НАЙ БАРЫЫ ОХСУУТА

Болтоноҕо үүт ыама түһэр

— Миҥиттэн сиргэ саамай элбэх, уон үс, ынах хоммута. Ферма үрдүнэн 40-тан тахса. Куруспүлэбэт да кэриэтэбит, ынахтарбыт сарсыарданы быһа субуһан кэлэллэр, 12 наадса диэри ыыбыт. Дьиҥнээн, үүт ыама сайыныттан улаханнык түһүө суох эта,—маннык ыыстыт М. Д. Макарова итии курдук кэпсиир.

— Бостуукпут, бостуукпут мөлтөх. Итии биир оҕо тугу ыйаный? Онтукатыттан бэйэтэ мунньаннар, хата, сылдьаахтыыр диэн,—ферма старшайа П. О. Афанасьева эбэн эттэр. —Саатар аппыт да кэлэ боҕо, сороҕор соҕотох байэтэ тиийэн кэлэр, кийитин быраҕан баран.

— Коля (Н. Н. Кривошапкин) да маршруттаан мэччийэт этэ, сарсыардааны ыам кэнниттэн күнүскүгэ диэри хаанан сытыарара. Быйыл баҕас үүтү ыырбыт хаалла, сыл ахсын бостуукка табыллыбаппыт.

Бу кэпсэтии балаҕан ыйын 8 күнүгэр Субуруускай аатынан совхоз Болтоноҕоҕу отделениетын Лаҥкылы диэн сайылыгар буолбута. Сайын ферма наловойунан күнүгэ 1200 кг үүтү ыы олорон биллиҥи 850 кг-ҥа тиийэ таҥнары түспүт ыанньыксыттар бэйэлэрэ этэллэриннэн, ынахтар үүттэрэ улаханнык тардыбатах. Мэччийэн баар. Аҥардас бостуун мөлтөҕүттэн күнүгэ 3 центнертэн тахса үүт сүтэр. Үлэлии сылдьыбыт Кривошапкин Н. Н. кэргэнэ ыалдьан өрөлоруун ыарын олорор. Быйыл оҕо оскуоланы бүтэрбит Осип Кривошапкин соҕотоҕун бостуунтуур. Сириэуотун үчүгэйдик билбэт, урукку оттугэр бостуунтаабатах ниҥи. Ынахтар бары баар күннэриэр үүт үксүүр. Холобур, балаҕан ыйын 4 күнүгэр 1096,1 кг ыаммыт, итии иннинээҥи күн эмиэ тоннаттан тахса. Сайылыктан балаҕан ыйын ортотугар көҥүөхтээхтэр, оттон онуоха диэри тоҕо үүт сүтэрий?

Сайыны быһа бурдуга курааныахтыы салатан олорбуттар, онтон дьыэбин аһылыт суох. Онон балаҕыанньа өссө ыарыыр—үүт ыама лаппа таҥнары түһэр кутталламмыт. Оттон маны иккиэн бириҥдьиир—И. М. Слепцов уонна Н. Н. Ефремов, управляющай көрө-биле сылдьан дьаһалыларга тиэтэйбэттэр, бостууктарга сайыныгы оттуур сөптөөх ирдэбилин туруорбатахтар, кийи суоҕунан мунурданан олороллор.

Үүт ыамын намтаппат туһугар бу кэмнэ ханнык да эл-дэл үлэлээбин, ньаа барыы суох буолуохтаах.

М. МИХАЙЛОВА.

ЛИТОВСКАЙ ССР. «Сельхозтехника» Акмиискай оройуоннааҕы холбоһуктар биэс комбайннаах, биир оччо автомашиналаах, соломону престирдэх аналлаах этэрээт тэриллибитэ. Итиннэ таҥнэ кинээхэ көҥө сылдьан оромуоннуур мастерской, радиостанция сыыһарылыыбыттара. Опыттаах механизаторлар хомуурга хаһаайыстыбаларга көмөлөһөллөр

Снимокка: соломону престэһии.

ССТА фотохрониката.

Агитаторларга, политинформаторларга көмө

СЫЫППАРА ТЫЛЫНАН

Агитатор сыыппараларга куруутун болдьомтотун уурааҕынан, киниилэр суолталарын истээччилэргэ бороспуйдук уонна өйдөнөр гына ариран көрдөрүөхтээх. Онуоха сорох сүбэлэри уонна холобурдары биэрэбит.

ССКП XXVI съезһигэр маннык сыыппараалар этиллибиттэрэ: 1980 сылга биһиги дойдубутугар оноһуллубута:

1295 миллиард киловатт-чаас электроэнергия;

603 мөлүйүөн тонна нефть;

716 мөлүйүөн тонна чох;

435 миллиард кубометр гаа;

205 мөлүйүөн тонна бурдук;

10,7 миллиард квадратнай метр таҥас арааһа көрүнэ;

744 мөлүйүөн баара тирии атах таҥаһа.

«1981—1985 сылларга уонна 1990 сылга диэри кэмнэ ССРС экономическай уонна социальнай сайдыытын Сүрүн туһаайыыларыгар» 1985 сылга оноһуллуохтаах:

1550—600 миллиард киловатт-чаас электроэнергия;

620—645 мөлүйүөн тонна нефть;

600—640 миллиард кубометр гаа;

770—800 мөлүйүөн тонна чох;

238—243 мөлүйүөн тонна бурдук;

530—540 мөлүйүөн квадратнай метр олорор дьиэ;

12,7 миллиард квадратнай метр таҥас.

Мөлүйүөннөр, миллиардар! Олус улахан чыыһылалар буолалларын өйдүүбут. Ол эрээри, мөлүйүөн диэн тоҕотун, мөлүйүөн уонна миллиард туох уратылаахтарын туһунан болдьойбоппут. Оттон бу бэрт улахан сыыппара. Мөлүйүөн диэн төһөтүн билиэҕи баҕардахха, маннык опыты оногоруохха сөп: харандаашынан кумааҕыга мөлүйүөн точканы туруоруута холонон көрүҥ. Хас эмэ ыһыынча точканы туруоран фарай эбии итии үлэттэн аккаастаныаххыт. Оттон мөлүйүөнгэ уонунан, сүүһүнэн тыһыынча точка баар эбээт!

Мөлүйүөн кээмэйин маннык холобурдартан эмиэ билиэхпитин сөп. Кумаары ылан, кинини мөлүйүөн төгүл улаатынардахпытына, кини... 7 километр усталаах буолуох этэ! Мөлүйүөн линиэтэх кинигэ халыҥа 8 этэҥэстэх дьиэ үрдүгэр тэҥнэйэр уонна ону аҕаарта 30 сыл наада буолуох этэ. Мөлүйүөн мүнүүтэни үлэлэриигэр рабочай 8 сылы ыытар. Мөлүйүөн, дьэ, итии курдук баараҕай. Аҕа дойду Улуу сэриитэ бүтүннүүтэ, 1941 сыл бэс ыйын 22 күнүттэн 1945 сыл балаҕан ыйын 3 күнүгэр диэри, 2206 тыһыынча мүнүүтэ устата барбыта. Бу тыллар дьиэтитин иннилэллэр буолбат дуо? 2 мөлүйүөн мүнүүтэ— аатаатахха аҕыйах курдук эрэлэр, хайдах курдук сүдү сыыппараный!

Мөлүйүөн улахан убайа—миллиард. Бу олус улахан чыыһылааны өйдүүр күүмэҕэй. Миллиард сөкүүндэ—бу 31 сыл 7 ый, миллиард мүнүүтэ—1900 сыл буолар. Ол аата биһиги эрабыт саҕаланыаҕыттан биһиги мунньэрбитигэр диэри миллиартан ордук мүнүүтэ аастыт. Мөлүйүөн, миллиард диэн дьэ итинник буолар.

Билигин кинилэр суолталарын өйдөөбүккүт кэнэ, уон биириис пятилетка сорох сыыппараларын ылан көрүөҕүн.

1985 сылга туттуу общественнай фондаларыттан наһиилиинньэҕэ чаҥчытиллэри уонна толобүрдэри биэрии 138 миллиард солкуобай буолуоҕа. Биир солкуобай кийи баттаҕын саҥа чараас: миллиметр уон тыммыт биирэ. Оттон итии суулаах солкуобайынан дьаарыстыыр буоллахпытына, 13,8 тыс. километр үрдүктээх остуолба туруоотэ—бу сир шарын диаметрыттан улахан.

1985 сылга чоҥу хостооһун 770—800 мөлүйүөн тоннаҕа тиийиэҕэ. Итии вагоннарга куруустабыт курдук саныаҕыт. Маныаха... Москваттан Владивостоокка диэри уһуннаах 35 тимир суол састааба наада буолуох этэ.

Советскай Союз баһаам элбэх неби уонна гаһы хостуур дойду. Бу айылҕа сыаналаммыт бородуукуйата хас биирдии государство олоҕор улахан суолталаах. Ыраахтааҕы Россиятыгар неби хостооһуну сылга 9 мөл. тоннаҕа тиирэрдэргэ 40 сыл наада буолбута. Бу көрдөрүүкү 3,5 төгүл сабырыйарга уонна 1940 сылга 31 мөл. т. неби хостуурга советскай дойдута баара-суоҕа 13 сыл наада буолбута. 1980 сылларга 148 мөлүйүөн тонна нефть уонна газ конденсата хостоммута, оттон 1980 сылга 603 мөл. тоннаҕа тиийбитэ. 1985 сылга 620—645 мөлүйүөн тонна нефть уонна газ конденсатын хостооһун норуллар. Итиннэҕэ төһө күүс наада буолуой? Итии төһө улаханын мэ-

ССКП XXVI съеһин ууруаахтарын — олоххо!

КУОТАЛАҺЫЫ СТРАНИЦАТА

Девизпит: ХААЛЫЫЛААҒА СУОХ ҮЛЭЛИИРГЭ!

ӨЛГӨМ ҮҮТ ИҺИН КУОТАЛАҺААЧЧЫЛАР

Бастакы колонкаҕа сыл аҕыс ыйыгар хас биирдин фуражнай —ол иһигэр сайыннгы үс ыйга (кг) ынахтан үүтү ыаһын, иккиска

Фермалар

ИККИ АҺГАР ТЫҺЫЫНЧАЛААХТАР

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан

«ЫБСЛКС 60 сыла»	2193	1228

ИККИ ТЫҺЫЫНЧАЛААХТАР

Карл Маркс аатынан совхозтан

Үрэх Күөрэ	1435	852
Булгуннах	1542	896
Хайырдас	1491	862
Халбаныкы	1280	681

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан

Боһомо	1424	828
«Кэнчээри»	1390	812

БАЛТАРАА ТЫҺЫЫНЧАЛААХТАР

Карл Маркс аатынан совхозтан

Саппаас От	1241	884

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан

«Сыркыс»	1635	951
«Молодежный»	1625	926
«Маарыкчаан I»	1310	793

Субуруускай аатынан совхозтан

«Юность»	1445	772

«Чурапчы» совхозтан

«Эрчим»	1652	901
Ойбон Күөл	973	550

Ыанньыксыттар

ҮС АҺГАР ТЫҺЫЫНЧАЛААХТАР

«Чурапчы» совхозтан

Иванов М. И.	2988	1628

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан

Ксенофонтова Н. Н.	3070	1808

ҮС ТЫҺЫЫНЧАЛААХТАР

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан

Софронова А. В.	1320	903
Лукина Н. Д.	1708	947

Субуруускай аатынан совхозтан

Кропникова М. Ф.	2049	1046

Карл Маркс аатынан совхозтан

Лыткин А. М.	1256	847

ИККИ АҺГАР ТЫҺЫЫНЧАЛААХТАР

Карл Маркс аатынан совхозтан

Дьячковская А. П.	1940	945
Егорова А. Г.	1832	1012
Мохначевская М. Н.	1803	1079
Капитонова З. Д.	1794	902
Старостина М. Т.	1699	895
Капитонова М. Н.	1557	914
Карпова М. А.	1693	819
Дьячковская Р. Е.	1617	876
Толстоухова А. Р.	1933	1013
Артемьева Н. С.	1528	760
Григорьева У. Е.	1553	893
Гермогенова Е. И.	1412	929
Игнатьева М. Н.	1117	673

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан

Осипова М. Е.	2285	1199
Протасова А. Г.	2053	1097
Григорьева Е. Н.	2059	1286
Назарова Е. С.	1736	989

Субуруускай аатынан совхозтан

Сергеева А. Л.	1998	1152
Павлова Е. А.	2248	1099
Егорова Е. В.	2325	1031

«Чурапчы» совхозтан

Никитина А. В.	1991	1199

КИМ ХАЙДАХ ҮЛЭЛЭЭТЭ

Бастаан иһэллэр

Үүт ыамыгар

Бастакы колонкаҕа сыл аҕыс ыйыгар хас биирдин фуражнай ынахтан үүтү ыаһын, иккиска—ол иһигэр мэччирэҥ үс ыйыгар (кг)

ФЕРМАЛАР

Карл Маркс аатынан совхозтан

Хараандыйа	1435	852
Таатта Чараҥа	1349	776
Тамах	1138	665

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан

Мара	1456	855
Хара Хомустаах	1310	793
Балыктыма	1275	834
«Сардаҥа»	1219	725

Субуруускай аатынан совхозтан

Чырыдаайы	1359	721
Лаҥнылы	1091	665

«Чурапчы» совхозтан

Хомустаах	1296	739
«Аргыс»	1251	633

ЫАННЬЫКСЫТТАР

Карл Маркс аатынан совхозтан

Слепцов В. Ф.	2006	1044
Карпова М. К.	2139	1126
Мохначевская А. С.	1888	1180
Местникова М. Н.	1878	931
Федорова А. В.	1803	941
Капитонова К. Е.	1664	953
Карпова М. Н.	1654	819
Капитонова С. Г.	1578	830
Старостина Н. П.	1576	750

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан

Софронова Д. И.	1857	973
Софронова Т. В.	1840	1027
Кузьмина В. В	1584	1009
Кузьмина А. В.	1686	925
Каженкина Л. Н.	1667	909
Кутукова И. И.	1895	1033
Филиппова М. Г.	2163	1294
Сивцева Д. П.	2005	1026
Климова А. П.	1554	1040

«Чурапчы» совхозтан

Варламов А. С.	2007	1155
Макарова М. А.	1765	1061
Коркина М. А.	1553	813
Игнатьева А. М.	1530	753

НҺирэй көрүүтүгэр

Бастакы колонкаҕа сууккаҕа орто эбиллин (гр), иккиска—биир ньирэй мэччирэҥ үс ыйыгар эбиллиитэ (кг)

Карл Маркс аатынан совхозтан

Сергеев К. Г.	811	73
Кожурова М. П.	590	64,3
Христофорова А. И.	620	67,1
Софронов П. С.	661	61,6
Петрова Е. И	566	52,1
Саввина В. Д.	548	50,8
Илларионова М. Д.	730	134
Осипова В. У.	604	80
Попова А. С.	953	57
Сорокоумова А. П.	858	56
Лыткин В. М.	540	59,5
Новгородова А. В.	540	59
Колесова Ф. Л.	578	74

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан

Ефремова А. А.	655	60
Федорова М. А.	606	55
Протодьяконова Р. Н.	622	57
Петров В. П.	577	53

«Чурапчы» совхозтан

Демьянов Н. Н.	635	58
Монастырев И. Д.	403	50,2

Мугудай киноустановкатын киномеханика комсомолка Ирина Павлова (снимокка) сорудаҕын 135 бырыһыан толорон иһэр.

П. Оконешников фотота.

Бэриллибит тыл — олоххо

АҺАРДЫЛАР

Партия XXVI съеһин ууруаахтарын олоххо киллэрсар туһугар уон биирис пятилетка бастакы сылыгар «Якутколхозстрой» ТМУ-тын (начальник С. Н. Плотников) рабочайдара социалистическай куоталаһыны кэҥэтиллэр. Ол түмүгэр учаастак сыл аҕыс ыйыгар 685 тыһыынча солкуобайдаах үлэни толоруохтааҕын 10,5 тыһыынча солкуобайынан аһарда.

Ордук үчүгэй көрдөрүүнү Эрилик Эристиин аатынан совхоз Үрүт Күөллээҕи хотонун тутуутугар үлэлиир бригаэдэ рабочайдара ситистилэр. Киниилэр сорудахтарын иккитүөстэн ордук толордулар.

ТМУ Дириҥэ 16 квартиралаах олорор дьиэни үлэҕэ киллэрдэ. «Чурапчы» совхоз Уһун Күөлүгэр 25 миэстэлээх арболитовай гараж тутуута бүтэрилиннэ, билигин оҥко таҥаччылар үлэлии сылдьаллар. Алтыныы 1 күнүгэр диэри тутаччылар Карл Маркс аатынан совхозка 350 сүөһү киирэр Төгүргэстээх хотонун государственнай комиссияҕа тутаҕарга соруктаналлар.

ТМУ бэйэтин территориятыгар тутар арболитовай гараһыгар 22 тыһыынча солкуобайдаах үлэни толоруохтааҕын 40,7 тыһыынча солкуобайынан аһарда. 103 тыһыынча солкуобайдаах таас котельнай тутуутугар 69 тыһыынча солкуобайдаах үлэ ыытылынна.

Рабочайдар сыл хаалбыт ыйдарыгар бу тэтимнэрин ыһыытыбакка сыллааҕы былааннарын болдьоҕун иккиэ толоррго дьулуһаллар.

П. КИРИЛЛИН.

ныт холобуртан көрүөххэ сөп. Ыйаанын бир еттүгэр 620 мөл. тонна нефть кутуллубут сүүнэ иһитин ууруоҕун. Оччоҕо кини иккис чааскытыгар сир шарын нэһилиэнньэтин (билигин 4,4 млрд. киһи баар) үс төгүл уурар наада буолуох этэ.

Биһиги пятилеткабыт молуйуоннэрэ, советскай дьон үлэлэрин масштабтара, дьэ итиннитэр!

Оттон билигин атын кээмэйдэрн, пятилетка мүнүүтэлэрин ылан көрүөҕүн.

Сөкүүндэлэр, мүнүүтэлэр курдук бириэмэ кыра единицаларыгар ардыгар болҕомто ууруллубат. Үлэ бириэмэтиттэн биир, биэс, уон мүнүүтэни сутэрин биһиэхэ кыра курдук көстөр.

Дьиҥэр, итинник буолбатах. Хас сөкүүндэ уонна мүнүүтэ улахан сыналаахтар, киниэхэ кураанахха ыытар табыллыбат. Киниэхэ суолталара ордук биһиги кэммитигэр улаатта.

Көрбүппүт курдук, масштабтарбыт бэрт улахаттар. Олору оҥоруута төһө бириэмэ барарын көрүөҕүн.

1980 сылга биһиги электростанциялар быт 1295 миллиард квч электроэнергияны оҥорбуттара. Оттон киловатт диэн тугуй? Бу быһа холоон, күүстээх киһи үс күннээх үлэтэ. Ол аата Советскай Союз бир сылга оҥорбут электроэнергиятын молуйуон бухатыырдар ороҕуллэ уонна быраанныыга суох 10643 сыл үлэлээн толоруох этиллэр. Хас мүнүүтэ аайы 2,4 мөл квч электроэнергия оҥоһуллар, 1100 тоннаттан ордук нефть уонна газ конденсата, 1400 тонна чох, хостонор, промышленность 1,2мөл. солк. ордук суумалаах бородууксуйа оҥоһуллар. Өйдөөн көрүҥ, мүнүүтэ! Холобурга 200 дьиэлээх совхоз бөҕүөлэгин ылан көрүөҕүҥ. Хас биирдиитигэр биһиги электростанциялардыт бир мүнүүтэҕэ үлэлэрэ 500 сылга тиийиэх этэ.

Биһиги пятилеткабыт бир мүнүүтэтэ диэн ити буолар. Ити кэнниттэн мүнүүтэни ахсарбат буолуохха сөп үһү дуо? Кини—бириэмэ ыырата суох единицата.

1980 сылга биһиги промышленнослыт 627 миллиард солкуобайдаах бородууксуйаны оҥорбута. Өскө биһиги заводтарбыт уонна фабрикаларбыт сылга 300 күн иккі сменаннан үлэлээбит буоллахтарына, бу 252 тыһ. мүнүүтэ буолар. Ол аата, социалистическай предприятиелар үлэлэрин бир мүнүүтэтэ 2.486 тыһ. солкуобайга тэҥнэһэр. Ахсардас бир мүнүүтэни туһата суох сутэрин, сыл устата биһиги улахан сүүкүнэ тиэрдэр—746 мөл. солкуобайга.

Бырыһыаннары ылан көрүөҕүҥ. ССКП XXVI съеһиигэр таб. Л. И. Брежнев: «Экономика кэмчилээһиннээх буолуох туһугар—бириэмэ модьуйуута итинник»—диэбитэ. Экономиканы кэмчилээһин бир сөптөөх суолунан материальнай ороскуоту аҕыйатыы буолар. Бэсиэдэҕэ «Агитатор», «Слово лектора», «Аргументы и факты» бюллетентэн чаҕылхай холобурдары ылыахха сөп.

Холобур, материальнай ороскуоту 1 бырыһыан аччатан (дойду масштабыгар) 6 млрд. солк. эбии национальнай дохуоту ылыахха сөп.

Тутуута маҥы кэмчилээһин бир бырыһыана сылга 500 000 кубометры биэрэр. Итиннэ 496 бөдөҥ панеллардаах 9 этажтаах олорор дьиэҕэ, эбэтэр биирдиитэ 330 миэстэлээх 400 балыыһа комплексыгар, эбэтэр 760 миэстэлээх 296 санаторийдарга (сыныаннар дьиэлэргэ), эбэтэр биирдиитигэр 1200 ынах киирэр 620 үүт комплексыгар мас конструкциялары уонна столпрнай оҥоһуктары баламныыхха сөп.

Нефть уонна газ конденсатын хостоһуун уопсайыттан ахсардас бир бырыһыана кэмчилээһин —«хара кемүс» саппаанын 6 мөл. тоннанан, чоҕу—7 мөл. тоннаттан ордутунан улаатыннарыаҕа.

Массыына бир чаас кураанах үлэлээһинигэр 7—9 литр уматык ороскуоттанар. ЗИЛ-130 грузовик мотуора бир мүнүүтэ кураанах үлэлээһинэ 25 грамм уматыгы сиир. Предприятиеларга, тутуулларга, транспорта, тыа хаһаайыстыбатыгар баар механизмнар төһө мүнүүтэ уонна чаас кураанах үлэлээбиттэрэ буолуой?

Производство сыллааҕы оҥорон таһаарыытын бир бырыһыан улаатыннарыы—107 молуйуон квадратнай метр таҥаһы, 7,4 мөл. паара тириитин атах таҥаһын, 253 тыһ. тонна үүт бородууксуйатын, 75 тыһ. телевизоры, 59 тыһ. холодильниги эбии оҥоруу буолар.

Бу маннык чаҕылхай холобурдарга пятилетка сыыппаралара, советскай норуот үлэтин далаһынаҥ арыллаллар, сөкүүндэлэр, мүнүүтэлэр, кэмпиэйкэлэр, бырыһыаннар дьиҥнээх суолталара көстөр.

Бу холобурдар агитатор үлэ коллективыгар, олорор сиринэн бөхсиэдэмнэ ыытарга бэлэмнэнитигэр көмөҥ оҥоруохтарын сөп. Маныаха, биллэн турар, бэйэ предприятиетын, тэрилтэтин холобурун сыыппараҕа таһаран көрдөрөр наада.

Е. СУРОВЕЦКАЙ.

(«Политическай агитация» 16 №-тэн).

Сарсын — Танкистар күннэрэ

Туйгун ситиһиилэр

Кыһыл знамялаах Прикарпатскай байыаннай округ. Үс Кыһыл знамялаах, Суворов уонна Богдан Хмельницкай орденнардаах номохчо киирбит Самаро-Ульяновскай, Бердичевскай, Тимир мотострелковай дивизия танкистара бэйэлэрин быраһыынньактарын бэлэмнэнэ уонна политическай бэлэмнэнэргэ туйгун ситиһиилэрдэх көрсөллөр.

Үөһэ: сиэмэкэ: комсомолецтары наводчик Ахта Ахроровы, механик-водитель Владимир Яковлевичтэ уонна наводчик Николай Кучераны (хаастан) бэйэлэрин дьыалаларын мастардарынан аатыыллар.

Алларыа сиэмэкэ: штаакаҕа.

В. Песляк фотота. ССТА фотохрониката.

БУРУЙ ОҢОҺУЛЛУОН ИННИНЭ БОХСУЛЛУОХТААХ

Хас сыл ахсын сүүһүнэн кырачаанныры төрөппүттэрэ иннилэриттэн сиэтэн аан бастаан оскуолаҕа киирэллэр, бастакы үөрүүталлара көрсөр. Оҕо барыны сонургуу көрөр, оскуола олоҕо кини сүрүн интэриэһинэн буолар.

Ол эрээри сорохтор бэрт сотору (IV-V кылаастан) сүрөҕэлдьэстэр, бэрэдэги кэпсэччилэр быһыыларынан биллэн бараллар, кэлик тиһэҕэр буруйу оногуруга, суукка эмиэтэннэ эмиэ тиийэллэр. Маньаха төрөппүт, оскуола, общественность тэс эмиэтиэхэ сүгэллэр, хайа эмэ оттунэн захайымтыата суох, көҥүүн сыһыан баар буоллаҕына оҕо ой-санаа өтүнэн хаалар, сиэр-майгы нормаатын билиммэт буолууга тиийэр. Оны эрдэтэн бонсорбут, сэрэтэр үлэлэргэ, ордук болдом толоох буоларбыт наадалаах.

Быйыл Березкин Илья IX кылаас), Карпов Миша (IV), Лаврентьев Саша (VII) ханнык да режимы тутуспакка туруннэрэн сырыттылар. IX кылааска үөрэнэ киирэхтээх Слепцова Л., Винокурова Л., Эверстов С. үгүстүк арыгылыыллара бэлиэтэнэ. Чурапчы орто оскуолатын VII кылааһын үөрэнэччитэ Феофанов Н. уоруу иннин хаайыыга сытар. Манган да атын чахчылары аҕаллыахха сөп. Оҕолор тоҕо маннык суолга үктэннилэр, кинилэр китиилэриттэн хаһан, туох кэтүүтүй таһаарылыннар?

Оҕо дьиэтэҕэ үсүлүбуйата кини иитиитигэр улахан сабыдыаллаах. Биһиги уруккутугар турар оҕолор төрөппүттэрин барылар оттуларга ардыгыыттар. Дарамасова В. А., Макаров П. М. (Чурапчы), Федорова М. А. (Хадаар). Оҕолорун иитиитигэр кыһаллыбат төрөппүттэр испиһэктэрин аҥа оборон кинилэр бэйэлэрэ туох ийин олох олоҕоллоруй диэн саанан кэлэллэр. Эдэр эйэ Макарова Е. Г. кини оҕолоох. Кинилэр билигин ыраалар, буруйу оногор ылахтара суох. Оттон сыллар аайыахтара, оччоҕо билиэннэ корүүтэ-хараайыта суох, үлүбэй улаппыт оҕолор хайдах дьон буолуохтарай?

Төрөппүттэр ой-санаа, майгы-сигили оттунэн молтох буоллахтарына, ол оҕо иитиитигэр охсуулаах. Хас биирдии төрөппүт — үлэһит. Оной салаалаччылар үлэһиттэрэ ой-санаа оттунэн сайдыыларыгар болдомтолоохтук ылсан үлэлиллэрин ирдиир уолдьаста. Кинилэр, бастаан туран, дьону иитээччилэриэн буолуохтаахтар.

Оскуолаларга сайыгы каникул иитэр үлэҕэ тохтобул буолбатах. Кинилэр сайыгы ыйдарга иитэр үлэлэрин былаана саас эрдэ согоҕулдан бэлэмнэтиллэрэ наада. Биһиэхэ ол билигин да кыайтарбат. Саба тарыынан үлэ уонна сынньалаҥ лаҕыырыгар, бачча оҕо, пионерскай лаҕыырга бачча пионер сылдьыахтаах диэн буолар. Үгүс оҕо көрүү тас оттүгэр хаалар. Хас биирдии кылааһынан, оҕонон көрөн былааны оногуруохха, туһаанныах дьоннортон туолуутун ирдиэхха. Сайыгы иитэр үлэни форма оттунэн байытыахха.

Оҕо иитиитигэр общественность көмөтүн көдьүүстээхтик туһаммалыт. Оҕо сынньалаҥын тэрийиигэ биирдиилээн эйгэнэстэрэ хирэҕирдэр суох. Шефтээх тэриллэр ыарахан иитиилээх оҕолору ыытта үлэлээһиннэрэ практикаламмат. Чурапчы тоҕо да спортивнай оройуон быһыытынан биллиэр, спорт туохха да тэҥнэммэт кыаҕын өссө да молтохтук туһанабыт. Үөрэнээччилэр саамай иллэҥ кэмнэригэр, сайын, кинилэри тардар, сэргэхситэр дьыһаллар сэдэхтик ыытыллаллар.

Оҕо обществоҕа туһалаах, эргичча сайдыылаах кини буола иитиллиитэ барыбыт иэспит, ол туһугар үлэлээһин барабытыттан ирдэнэр.

А. СТЕПАНОВ,
ис дьыала отделын сотрудника.

ДЬИКТИ ЭЙГЭТИГЭР

Петр I гардеробуттан

Петр I Вологдатааҕы муосей-дьэтигэр реставрациятан кылаабынай экспонат — ыраахтааҕы хомуйуолаг — эргиллэн кэллэ.

Бүтүн Союзтааҕы научнай-реставрационнай кини специалиһын О. Вольницева-Шурина иннигэр уустук сорук турбута. 270 сыл анараа оттүгэр Голландияттан атылаһыллыбыт таҥаһы чөлүгэр түһэрэргэ иккі суол болҕомтоҕо ылылыахтааҕа. Биирдэн, күн-дьыл хаалларбыт бөлөхтэрин, үс үйэ тухары хомуйуол биллэ-костэ айгыраабыта. Иккиһэ — историческай суолталаах. Таҥна сылдьыбыт кини туугун-хаанытын хомуйуолуттан эмиэ норуоххэ сөп — муоранан устааччы уонна болуотуннуук таҥаһы харыстыырга ыһаммат этэ, биллэрдик илдьиринпитэ, марайдаабыта.

Хомуйуол билигин ыраахтааҕы тыыннаах ааҕар хайдаҕай да оннук көрүнэнэ, хаһаайын сибиллиин устан ыйаабытын курдук.

В. ЖУКОВ,
ССТА корр.

Вологда.

Гигант женшень

Лесничэй А. Курик Уссурия тайҕатыттан 419 грамм ыйаанынаах силиһи булла. Манна итиннік баараҕайы 1905 сылтан ыла була иликтэр.

Специалистар быһаралларынан, силис саана үс сүүс сылтан тахсыбыт. Сэдэх булумньу Старованова сэлиэниньэҕэ саҥардыытаабыта аһылыбыт Женьшень историятын музейыгар кылаабынай экспонат быһыытынан туруорулунна. Силиһи харыстыыр убаастаах 20 литр истээх иннинэ уктулар. Женьшень булбут кини чиэнигэр «Александр оҕонньо» диэн аатканна.

ССТА корр.

АФГАНИСТАН ПРАВИТЕЛЬСТВОТЫН КӨҢҮЛЭЭҺИНЭ

Аан дойду тематыгар бэсиэдэ

Аан дойду, ордук чуолаан Азия дойдуларын, общественнноҕа Афганистан Демократическай Республикатын правительствотын ити дойдуну тула үөскээбит быһыыны-майгыны сүрүннүүр суоллар тустарынан саҥа эйэлээх көҥүлэһиннин улахан сэҥээрилиэн көрүстэ итиэннэ ону кэнгник дьүүллэһэр. АДР правительствота Афганистаҥна ыаллыы дойдулар кэпсэтиилэриттэ хайдах сыһыаннаһалларын учуоттуурун уонна альтернативалары көҥүл таларга кыаҕы биэрэрин билиэтэн туран, бэчээт органнара АДР саҥа көҥүлэһиннэ аан дойду ити оройуонугар тыҥаһыны сымнатыыта туһаайыллыбыт сөптөөх хардыынан буолар диэн түмүккэ кэлэллэр. Афганистаны тула үөскээбит быһыыны-майгыны политическай оттүнэн сүрүннүүргэ интэриэстээхтэр бары итиҥ хардыыны туһаныахтарын сөп этэ.

Көҥүлэһиннэ ис хоһоонун тутуй? АДР правительствота бэйэтин ыаллыгар — Пакистаҥна уонна Ираҥна — кэпсэтиилэр оскуолларыгар олоруохха итиэннэ барыы боппуруостары иккі эбэтэр үгүс оруттээх төрүннэ олоҕуран бэйэ иккі ардыгар үөскээбит кирсэнэрэ политическай оттүнэн сүрүннүүхтэ уонна онон бу оройуонтан быһыы-майгы сүрүнэннитигэр төрүү-уулуохха диэн этэр. Кини ити дойдулар правительстволарыгар Афганистан ис дьыалаларыгар панка быһаара охсору модьуйар.

Оттон революционнай Афганистаҥна остоох эргимтэлэр АДР правительствотын саҥа көҥүлэһиннигэр эбэтэр олох хардарбаттар, эбэтэр ити көҥүлэһиннэ «туох даҕаны саҥаны киллэрбэт», онон муус устардааҕы революция кэнниттэн тахсыбыт прогрессивнай уларыйыылары билиэхтэн аккаастаныаччылар позициялара хайа да оттунэн уларыйбат диэн биэрэстэллэр.

Быллэр дойдох. Быйылгы сыл саҕаланыытыгар Афганистан уонна Пакистан иккі ардыларыгар кэпсэтиһиилэри ыытарга эрэл үөскээбитигэр ити эргимтэлэр Афганистаны тула үөскээбит быһыы-майгы эйэлээхтик сүрүннэнэрэ гыммыттыттан дьиксиммиттэрин кистээбэтэхтэрэ, АДР правительствотын билиннриттэн быыһыырыгар т анараттан көрдөспүттэрэ. «Ити хардыылартан хайалара баҕарар, — диэн суруйбута оттолорго английскай «Файненшл» хаһыат, — арҕааныларга ыарахан проблеманы үөскэтиэҕэ».

Ол ханнык проблеманы диэн ыытыаҕы баҕарыллар. Итини ханнык эмэ оттүнэн «Пакистан таймс» хаһыат кылаабынай редактора З. Сулейри быһаарбыта. Кини эпитэ: «Арҕааны дойдулар Афганистаҥна үөскээбит кутталлаах быһыыны-майгыны бэйэлэрин интэриэстэригэр онкуван хаалларарга дьулуһаллар». Чопчу арҕааны дойдулар, бастаан туран АХШ, ону тэҥэ Пекин уонна АДР-тын утарыы биллэриллибэтэх сэриисэ кыттааччылар көмөлөөн ыытыларын түмүгэр оттолорго Пакистан Кабулу кытарыы кэпсэтэр саҕаатыттан аккаастаныарга тиийбэтэ.

Онтон ыла ити аатаммыт эргимтэлэр Афганистан ис дьыалаларыгар ороһуулара итиэннэ куорҕаллыыр дьайыыларга күүһүрбүтэ. Вашингтон Пакистан территориятыгар хорҕойор уонна онтон Афганистаҥна ыытыллар контрреволюционнардарга американскай сэриилэр сэбин биэриини эбэтиннэрэр саҕаалаабын биллэрбита. Американскай «Инкуайрн» суруналы билиэрэрин курдук, билигин АХШ кини разведкалыыр управленнета афганскай контрреволюционнардарга сүүс молуйуон доллардаах саамай аныгылыы сэриилэр сэбин биэрэр (Вьетнамнааҕы сэриилэ кэнниттэн саамай улахан) операцияны олохтоох киллэрэр.

Дьэ уонна, бэйэтин ис дьыалаларыгар ороһуу күүһүрэ турарын, империалистическай эргимтэлэр уонна Пекин аан дойду бу оройуонтар быһыыны-майгыны сытыырхатарга соруналларын үрдүнэн, афганскай салалта регионнаҕа быһыыны-майгыны сүрүннүүргэ дьиҥнээх суолу арыйар хорсун көҥүлэһиннэ хотохтоо. Ити көҥүлэһиннэ Соҕуруулуу-арҕаа Азия оройуонугар тыҥаһыны сымнатарга, аан дойду таҕаа быһыыны-майгыны чэбдигирдэргэ интэриэстээх ССРС, Индия уонна атын дойдулар ойоотулэр.

Ити көҥүлэһиннэ олохтоох киллэриннэн, бу регион норуоттара эрэ буолбанна, аан дойдуга эйэ бөҕөргүүрүгэр интэриэстээхтэр бука бары сүүйүүлээх тахсыахтара этэ. Билигин тыл АДР ыытыыр дойдуларыгар. Кинилэр ис сүрэхтэн уулуллубут илиини тутар эр саҕаалаахтар дуу, суох дуу? Ону биримэ кордоруоҕэ.

А. БИРЮКОВ,
(ССТА).

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Мугудай сельсоветын исполкома, Карл Маркс аатынан совхоз Мугудайдааҕы отделениетын салалтата колхоһунай тутуу ветерана, пенсионер

ТОЛСТОУХОВ ГАВРИЛ КОНОНОВИЧ

уһун ыарахан ыарыытан өлбүтүнэн кини кэргэттэригэр уонна аймахтарыгар кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с., Карл Маркс уул., 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор — 21-395, отделлар — 21-495, уопсай — 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 54907 Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ
№ ЗАКАЗА 109. с. Чурапча, ул. Карла Маркса 12. Тираж 3168.